

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV
SLOVENSKEJ AKADEMIE VIED

**POKYNY
NA ÚPRAVU RUKOPISOV**

Nitra 2022

POKYNY NA ÚPRAVU RUKOPISOV

Spracoval úsek redakcie AÚ SAV Nitra

Rok vydania: 2022

© Archeologický ústav SAV Nitra

ÚVOD

Cieľom týchto pokynov je zjednotenie úpravy rukopisov publikácií vychádzajúcich v Archeologickom ústave SAV. Ich používanie uľahčí prácu autorom i redakcii, urýchli vydávanie publikácií a v neposlednom rade urobí autorove informácie pre čitateľov zrozumiteľnejšie.

Rukopis sa odovzdáva vždy kompletný, spravidla obsahuje vlastný text článku, resp. monografie, zoznam literatúry, text súhrnu (resumé). Dopĺňať ho môžu ilustrácie a texty k ilustráciám (popisky), prípadne zoznam poznámok či v texte použitých skratiek alebo označení.

Pre niektoré periodiká autor spolu s rukopisom odovzdáva ďalšie požadované doplnky, napríklad pre Slovenskú archeológiu a pre Študijné zvesti AÚ SAV abstrakt a kľúčové slová, pre AVANS registračné lístky lokalít.

Reálne existujúce rozdiely v softvérovom i hardvérovom vybavení jednotlivých článkov v reťazi autori – redakcia – externé tlačiarne kladú vysoké nároky na kompatibilitu vymieňaných dát. Z tohto dôvodu je nutné, aby sa autori počas prípravy rukopisov v redakcii poradili, v akom výstupnom formáte a na akom prenosovom médiu majú svoj produkt odovzdať. Napriek rozsiahlej škále používaných programov jestvujú jednotiace zásady, ktoré treba dodržiavať. (V týchto pokynoch sú príklady uvedené kurzívou – zošikmeným písmom.)

Každá zložka rukopisu (vlastný text, súhrn, textové tabely, texty k ilustráciám, abstrakt, zoznam použitých skratiek, mapy, tabuľky, obrázky a pod.) sa odovzdáva ako samostatný súbor a s identifikáciou autora (napr. *Novák_text.rtf; Novák_súhrn.doc; Novák_popisky.txt; Novák_tabela3.rtf; Novák_obr4.tif; Novák_tabVIII.jpg*).

Publikácie Archeologického ústavu SAV vychádzajú nielen v slovenskom jazyku, ale i v svetových jazykoch. Rukopisy publikované v slovenčine majú cudzojazyčné súhrny a opačne. Preklad súhrnu po vzájomnej dohode zabezpečuje autor alebo redakcia. Ak má byť rukopis publikovaný v cudzom jazyku, preklad textu zabezpečuje autor. Spolu s rukopisom už preloženým do cudzieho jazyka však autor vždy odovzdáva aj jeho pôvodnú slovenskú podobu. Odporúča sa, aby bol pôvodný text ešte pred prekladom odborné jazykovo upravený. Rukopis má byť v súlade s platnými pravidlami slovenského pravopisu.

I. TEXTOVÁ ČASŤ

Texty do redakcie sa odovzdávajú v digitálnej forme, spracované v niektorom z bežných textových editorov, uprednostňovaný je MS Word. **Je neprípustné dodanie ilustrácií vnorených do textového editora. Takto odovzdané rukopisy nebudú akceptované.**

ÚPRAVA RUKOPISU

Písmo

Všetky texty sa píše malými písmenami abecedy, okrem veľkých začiatkových písmen viet, vlastných mien, názvov a pod.

Za interpunkčnými znamienkami ako čiarka, dvojbodka, bodkočiarka a spravidla aj za bodkou sa vynecháva medzera jedného úderu. Za bodku sa nevkladá medzera v prípade, ak za ňou nasleduje uzatváracia zátvorka. Za úvodnú zátvorku ani za prednú úvodzovku sa nedáva medzera. Medzera sa nedáva ani pred uzatváraciu zátvorku a pred koncovú úvodzovku. Za uzatváracou zátvorkou a za koncovou úvodzovkou nenasleduje medzera len v prípade, že za nimi nasledujú bodka, čiarka, dvojbodka a bodkočiarka. Príklady: ... *objekt B (0,34 x 0,75 m)*; ... *šperky (náušnice, prstene a pod.)*; tzv. „Litzenkeramik“.

Pred a za lomku sa medzera nedáva.

Pri písaní treba rozlišovať spojovník a pomlčku. Spojovník sa píše medzi dvomi slovami bez medzier (napr. *keltsko-dácky*). Medzera za spojovník sa však vkladá za prvou časťou slova zloženého výrazu, ktorého druhá časť sa v nasledujúcom zloženom výraze opakuje (napr. *včasno- a vrcholnostredoveký*). Pomlčka je z oboch strán oddelená medzerou (napr. *objekt – pec A1*).

V rukopise treba dbať na správny zápis rôznych symbolov (exponentov, indexov), predovšetkým na ich veľkosť a na správny stupeň zvýšenia alebo zníženia k základnej úrovni riadku (napr. Fe_2O_3 ; m^2 ; m^3 ; $40^\circ 35' 50''$; $23^\circ C$). Celý výraz môže byť vyjadrený aj slovne (*40 stupňov 35 minút 50 sekúnd*; *meter štvorcový*; *stupeň Celzia*, a pod.).

Štvorciferné čísla sa píše spolu (1986; 1324; 2875), päť- a viacciferné sa píše s medzerou, nikdy nie s bodkou oddeľujúcou tisícky (14 563; 2 000 000), desatinná čiarka sa píše bez medzier medzi číslami (0,25; 0,6; 145,8).

Medzi číslo a označenie miery sa vkladá medzera (4 mm; 20 kg; 8 ha; 200 l; 0,45 m). Medzi údaj slovom označujúci vlastnosť a jeho číselné vyjadrenie sa nevkladá znamienko rovnosti, spojovník ani pomlčka (správne: š. 4 mm; hmotnosť 20 kg; hĺ. 1,7 m; nesprávne: š.-4 mm, hmotnosť – 20 kg; hĺ.=1,7 m).

Odsek

Všetky odseky majú zhodné formátovanie, odporúča sa zarovnanie vľavo bez odsadenia. Nie je prípustné napríklad centrovať názvy kapitol, odsadzovať začiatky odsekov tabulátorom alebo medzerníkom, ani ukončovať riadky alebo deliť slová klávesom Enter, ktorým sa označuje ukončenie odseku. Funkcia delenia slov sa nepoužíva.

Na zvláštnu úpravu titulkov a medzitulkov, prípadne použitie iného rezu písma (kurzíva, riedené, tučné), jeho štýlu (verzálky, kapitálky, indexy) autor upozorní vytvorením obsahu, v ktorom vyznačí ich hierarchiu.

Všeobecné zásady

Vo vete sa nepoužívajú zátvorky idúce tesne za sebou. Pokiaľ nie je možné umiestniť jednu z nich na inom mieste vety, resp. vo vete nasledujúcej, spoja sa ich obsahy do jednej zátvorky a oddelia sa bodkočiarkou.

Názvy obcí a ich častí, ako aj ich príslušnosť k okresom sa uvádzajú v súlade s platným administratívno-správnym členením územia Slovenska. Všetky miestne názvy sa píše bez úvodzoviek.

Pôvodné texty, názvy a mená písané v ktorejkoľvek forme latinky (napr. rumunčina, švédčina, turečtina) sa uvádzajú v latinskom písme príslušného jazyka. Transliterácia z iných grafických sústav (napr. azbuka, cyrilika, grécka abeceda, hebrejčina) sa riadi normalizovaným postupom (napr. Pravidlá slovenského pravopisu. Bratislava 1998, 70 – 85).

Metrické údaje objektov rovnakých kategórií sa uvádzajú zhodnou jednotkou miery. Napríklad rozmery stavieb a zahĺbených objektov spravidla v metroch, kolových jám v centimetroch, kostier v centimetroch, predmetov v milimetroch, hmotnosť predmetov v gramoch, výnimočne v kilogramoch. Uvádzajú sa jednotne v celom texte. Obdobne sa v opisoch nálezových situácií jednotne uvádzajú aj vzdialenosti medzi jednotlivými náleziskami, objektmi či nálezmi.

Používanie skratiek

Skracovanie slov je vhodné, ak predstavuje úsporu textu. Nevhodné je používanie niektorých skratiek v plynulom texte, napríklad krátenie slova hrob na hr., objekt na obj. a podobne.

Krátenie slov má byť jednoznačné, aby neprinieslo prípadné skreslenie informácie. Napríklad krátenie slova hrob na hr. je nesprávne, pretože táto skratka sa používa pre rozmer hrúbky.

Pri opisoch rozsiahlejšieho nálezového súboru, napríklad v katalógu, autor vypracuje vlastný systém skratiek a pripojí ich zoznam (napr. *F.* – farba; *M.* – materiál; *P.* – prieskum; *V.* – výskum).

Pri opisoch nálezov a nálezových situácií sa používajú rôzne zaužívané skratky a značky. Za niektorými z nich sa píše, za niektorými sa nepíše bodka. S bodkou sa píše napríklad skratky:

dĺ. (dĺžka), *hl.* (hĺbka), *hr.* (hrúbka), *pr.* (priemer), *š.* (šírka), *v.* (výška), *max.* (maximálny), *min.* (minimálny), *zach.* (zachovaný).

Bez bodky sa uvádzajú skratky svetových strán (napr. SZ; V; SSZ – JJV; S – J), značky pre merné jednotky (napr. *m*; *cm*; *mm*; *kg*; *g*; *l*; *ha*), skratka pre kus (*ks*) a pod.

Bežne sa používa skratka č. pre označenie slova číslo, napríklad *por. č.* (poradové číslo), *prír. č.* (prírastkové číslo), *inv. č.* (inventárne číslo), *kat. č.* (katalógové číslo).

Slovo číslo ani jeho skratka sa nevkladá pred označenia predmetov, objektov, plôch, sond, hrobov a podobne (píše sa: *hrob 58*; *objekt 6*; *chata 2/85*; *plocha III*).

Pri datovaní sa bežne používajú skratky: *stor.*; *n. l.*; *po Kr.*; *pred n. l.*; *pred Kr.* Predložky *pred* a *po* sa neskracujú (správne: *pred n. l.*; *po Kr.*; nesprávne: *p. n. l.*; *p. Kr.*). V jednom príspevku sa dôsledne uvádza len jeden výraz pre datovanie – buď podľa letopočtu, alebo podľa dátumu narodenia Krista. Slovo tisícročie sa neskracuje. Všetky dáta sa píše arabskými číslicami, časti storočí sa vypisujú slovami, rozpätia sa vyjadrujú pomlčkou alebo jej ekvivalentom „až“ (napr. *3. – 2. tisícročie pred n. l.*; *prvá polovica 5. až druhá tretina 6. stor. po Kr.*; *13. – prvá tretina 14. stor.*).

Skratky chronologických období a ich stupňov sa vyjadrujú veľkými písmenami a číslicami bez medzier, napríklad *BA2*, *HD*, *LTC1*. Nepoužívajú sa skratky *Ha* pre dobu halštatskú, *Lt* pre dobu laténsku, dolný index pre číselné označenie stupňa, napr. *HA₂*.

PRÍLOHY K RUKOPISU

Poznámky

V príspevkoch možno použiť poznámkový aparát. Do poznámok pod čiarou sa vyčleňuje text, ktorý má charakter vysvetlivky a narušal by plynulosť toku informácií.

Poznámky pod čiarou sa priebežne číslojú arabskými číslicami. Ak je v príspevku len jedna poznámka, neočísluje sa, ale odvolávka sa označí hviezdikou. Poznámky za textom sa nepoužívajú.

Vzorce

Vzorce napísané v počítačových programoch musia byť odovzdané ako zvlášť vytvorené súbory. Číselné označenie vzorca sa do textu umiestni medzi dva znaky „#“ (napr. reťazec znakov #4# označuje vzorec 4 a miesto jeho vloženia). Rovnako sa vzorce označia v priloženom súbore s ich zoznamom.

Popisky k ilustráciám

Popisok je text opisujúci obsah ilustrácie, tabely či inej prílohy rukopisu. Popisky tvoria samostatnú zložku rukopisu. Obsahujú údaje o danej prílohe. Napríklad v prípade ilustrácie jej druh, poradové číslo, geografické určenie, príslušnosť nálezu k objektu, legendu, údaj k mierkam, autora: *Obr. 3. Nitra, časť Zobor. 1 – 4 – objekt 28; 5, 7, 8 – objekt 30; 6, 9 – objekt 11. Legenda: A – ornica; B – podložie; C – tmavá vrstva; D – uhliky. Mierky: a – 2 – 4, 7 – 9; b – 1, 5, 6. Autor kresieb J. Novák.* Pri monografiách venovaných jednej lokalite sa v texte k ilustráciám názov lokality neuvádza.

Súhrn

Súhrn je zhrnutie najdôležitejších informácií obsiahnutých v texte rukopisu. Tvorí samostatnú prílohu. Nesmie obsahovať údaje, ktoré nie sú v hlavnom texte rukopisu a nemá presiahnuť 10 – 15 % jeho rozsahu. Súhrn sa nepíše v 1. osobe jednotného ani množného čísla, používajú sa iba neosobné konštrukcie. Napríklad *... počas záchranného výskumu sa zistilo päť sídliskových objektov. Jeden je neolitický, tri patria do včasného stredoveku, posledný nemožno datovať.*

Odkazy na literatúru a obrazovú dokumentáciu sa uvádzajú, len ak to vyžaduje konkretizácia v niektorej pasáži.

CITOVANIE

Citovanie príloh vlastného textu

Na príslušnom mieste rukopisu sa do textu vkladajú odkazy na všetky prílohy vlastnej obrázkovej dokumentácie (obrázky, tabuľky, tabely a pod.). Pri odkazoch a zaradovaní ilustrácií či textových tabiel do textu sa musí dodržať ich vzostupnosť. Základný odkaz na ilustráciu, čiže prvý odkaz na ňu musí byť do textu zaradený vo vzostupnom poradí. Teda postupne sa uvádza odkaz na obr. 1; 3; 6 atď., teda nie na obr. 3; 6; 1 a podobne. Ďalšie odkazovanie na prílohy už uvedené sa riadi ľubovoľne podľa potreby.

Obrázky (skratka obr.) sa označujú arabskými číslicami; tabuľky (skratka tab.) rímskymi číslicami a tabely arabskými číslicami (slovo tabela sa neskracuje).

Odkazy na ilustrácie sa píše spravidla v zátvorke, napríklad (*obr. 1: 3*). Niekedy sa uvádzajú aj bez zátvorky: ... ako to vidno na obr. 1: 3.

Odvolávky na predmety či nálezové situácie na ilustráciách sa píše s dvojbodkou za číslom obrázku a s vložením medzery za dvojbodkou pred označením citovanej súčasti ilustrácie (*obr. 5: 17, 22; tab. VIII: 1*). Ak je ale na ilustrácii citovaná položka uvedená za lomkou, tak sa táto akceptuje (*tab. XX: 1/7*). Ak sú na ilustrácii položky hierarchizované, tak nižší rád sa cituje obdobne (*obr. 28: A: 12; tab. LXV: 196: 2*). Ak je záhlavie citovanej tabele označené numericky alebo písmenami abecedy, na jej jednotlivé stĺpce sa odvoláva obdobne (*tabela 3: 6*). Ak je ale záhlavie textové, odvoláva sa na celú tabuľu (*tabela 4*).

Pri odkaze na viaceré ilustrácie sa používajú rôzne interpunkčné znamienka. Pri citovaní dvoch za sebou nasledujúcich súčastí jednej ilustrácie, alebo súčastí, ktoré nevytvárajú spojitý rad, sa tieto od seba oddeľujú čiarkou (*obr. 2: 2, 3, 7, 8, 14; tab. VII: c, d, h, k, u*). V prípade citovania spojitého radu súčastí ilustrácie sa uvedú jeho krajné hodnoty spojené pomlčkou, jednotlivé spojitý rady sa oddeľujú čiarkou (*obr. 4: 2 – 8, 10 – 12; tab. XXV: a – c; tabela 3: D – F*). Pri odkazoch na viaceré ilustrácie rovnakej kategórie sa ich slovné označenie alebo skratka neopakuje (*obr. 4: 5; 9*), pri nerovnakých sa uvádza (*obr. 4: 9; tab. IV; V; VIII*). Ak jednotlivé ilustrácie netvorí spojitý rad, oddeľujú sa bodkočiarkou (*obr. 4: 1; 7; 8; tab. XIV; XXI*), ak za sebou nasledujú v spojitom rade, používa sa pomlčka (*obr. 3 – 14; 16 – 19; tab. VIII – XX*). Ak citované ilustrácie nasledujú v spojitom rade, ale uvádzajú sa i ich súčasti, odkazy na ilustrácie sa oddeľujú bodkočiarkou (*obr. 2: 4 – 9; 3: 1, 2; 5; tab. VII: 2 – 5; IX: 5, 8*).

Pokiaľ si text jednej vety vyžaduje odkaz na vlastnú obrázkovú dokumentáciu a citáciu iného prameňa, umiestňujú sa do jednej zátvorky v poradí vlastná ilustrácia, odkaz na citáciu iného prameňa (*obr. 3; Novák 1998, obr. 25*), nikdy nie v opačnom poradí, ktoré by predstavovalo zmätenú informáciu (*Novák 1998, obr. 25; obr. 3*).

Citovanie literatúry

Citácia použitého prameňa umožňuje jednoznačne identifikovať pôvodný zdroj informácií. V citácii sa uvádzajú všetky potrebné náležitosti podľa schémy: autor, rok vydania/vydávania, stranový rozsah, odkaz na ilustrácie, prílohy a pod. Odkazy na bibliografické pramene sa rovnako uvádzajú v texte príspevku, v poznámkach, popiskoch a prípadne aj v texte súhrnu dvojakým spôsobom:

- priezvisko autora citovaného prameňa spolu so skratkou jeho krstného mena sa napíše pred zátvorkou a do zátvorky zvyšok odkazu, napríklad: *J. Novák (1999)*;
- celý odkaz je v zátvorke, ale bez skratky krstného mena autora citovaného prameňa (*Novák 1999*).

Skratka krstného mena autora sa v zátvorke použije vtedy, ak je potrebná na rozlíšenie autorov s rovnakými priezviskami (*Novák B. 1989; Novák J. 1963*). S priezviskami sa uvádzajú aj ich skracované súčasti (*Sz. Novák 1996*).

Viacerí autori jedného citovaného prameňa sa zapisujú s lomkou medzi jednotlivými menami, a to v takom poradí, ako sú uvedení v tiráži publikácie alebo v záhlaví článku (*Nový/Nováková/Novák*

1952, 53 – 142). Pri viac ako troch autoroch jedného prameňa sa napíše len meno prvého z autorov uvedených v tiráži, za ktoré sa pripojí „a i.“ vo význame a iní (Novák a i. 1995), nie však vo význame a kolektív „a kol.“ z tiráže (ako napr. Novák a kol. 1986). Spojovník sa používa iba pri dvojitých menách jedného autora (napr. Neumann-Nováková 1999). Tituly a hodnosti autorov sa v citáciách neuvádzajú.

Naraz citované viaceré pramene sa navzájom oddeľujú bodkočiarkami. Viacerí autori sa vždy uvádzajú v abecednom poradí ich priezvisk a nie podľa rokov vydania citovaných prameňov (Novák 1999; Nováková 1963; Nový 1972). Výnimku tvoria dejiny bádania, kde je postupné citovanie zmysluplné a vyplýva z textu. Ak sú naraz citované viaceré práce jedného autora, za jeho priezviskom sa uvádzajú citované pramene vo vzostupnom poradí (Novák 1956; 1963; 1968a; 1968b).

Za menom autora sa píše rok vydania, údaje neoddeľuje čiarka (Novák 1996). Čiarka sa vkladá len vtedy, ak je citovaný prameň v tlači (Novák 1998, v tlači; Nový, v tlači) alebo nemá udaný rok vydania (Novák, b. r. v.). Pri periodikách sa píše rok vydávania podľa titulnej stránky, nie skutočný rok vydania. Ak je citovaných viac prác toho istého autora vydaných v jednom roku, rozlíšia sa písmenami malej abecedy pri roku vydania bez medzery medzi údajmi (Novák 1998a; 1998b). Rovnako sa postupuje, ak sú citované pramene ešte v tlači, pred rozlišovacie písmeno sa však vkladá medzera (Novák, v tlači a; v tlači c). Pramene s viacerými rokmi vydania sa píše s pomlčkou (Novák 1988 – 1989); roky sa neskracujú (nesprávne: Novák 1988-89).

Ak je citovaný prameň ako celok, neuvádza sa jeho stranový rozsah. Za rokom vydania, t. j. pred odkazom na príslušnú stranu alebo stranový rozsah citovaného prameňa stojí čiarka a medzera (Novák 1999, 44). Stranový rozsah dvoch po sebe idúcich strán sa oddeľuje čiarkou (Novák 1999, 44, 45). Je možný aj zápis prostredníctvom skratky „n.“, znamenajúcim „a nasledujúca strana“ (Novák 1999, 44 n.). Stranový rozsah viacerých strán sa uvádza s pomlčkou (Novák 1999, 44 – 46). Je možný i zápis prostredníctvom skratky „nn.“, znamenajúcim „a nasledujúce strany“ (Novák 1999, 44 nn.), tento zápis však presne nevymedzuje rozsah citovaných strán.

Súčasťou citovaného prameňa môžu byť ešte odkazy na ilustrácie a rôzne prílohy. Píšu sa za stranovým rozsahom, čiarkou a medzerou. Odkaz sa riadi zhodnými princípmi ako pri citovaní ilustrácií a príloh vo vlastnom texte (Novák 1996, 17 – 22, obr. 4; 7: 1 – 3; tabeľa 6). Ak nie sú citované strany, odkaz nasleduje za rokom vydania, čiarkou a medzerou (Novák 1986, tab. XVI: 2, 3; XVIII: 2; príloha 1).

Pri citovaní edícií prameňov a prác encyklopedického charakteru sa používajú zaužívané skratky, odvodené z ich názvu. Napríklad práca: R. Marsina: *Codex diplomaticus et epistolaris Slovaciae I. Bratislava 1971* sa skrúti do tvaru CDES 1971, práca J. Ludvíkovský (ed.): *Legenda Christiani. Vita et passio sancti Wenceslai et sancte Ludmille ave eius. Praha 1978* sa skrúti do tvaru Kristián 1978, práca Súpis *pamiatok na Slovensku. 2. Bratislava 1968* sa skrúti napríklad do tvaru Súpis 1968.

Citovanie zdrojov, ktoré majú DOI

Pri citovaní zdrojov, nezávisle od toho, či ide o pramene tlačené aj elektronické, alebo len elektronické, ak majú DOI, autori sú povinní ho uvádzať.

Citovanie zdrojov z internetu

Pri citovaní zdrojov získaných z internetu sa dodržiavajú použiteľné, vyššie opísané zásady citovania literatúry.

Všetky URL adresy musia byť funkčné a musia obsahovať trvalé odkazy. Pri väčšom počte odkazov sa vytvorí zmysluplná skratka, ktorá sa vloží do textu (napr. www.neolit; Vavák b. r. v). Do poznámok pod čiarou sa vkladajú aj ojedinelé odkazy na internetové zdroje tak, že sa zapíše kompletná URL a dátum prístupu v hranatých zátvorkách.

<https://sk.wikipedia.org/wiki/Pova%C5%BEie> [9. 3. 2022]

Neoddeliteľnou súčasťou rukopisu je zoznam literatúry, v prípade potreby aj internetových zdrojov a nepublikovaných prameňov, uvedený na konci príspevku. Všetky tituly uvedené v týchto zoznamoch musia byť citované v rukopise, a naopak, všetky citované práce musia byť uvedené v zoznamoch. Za správnosť citácií a ich úplnosť zodpovedá autor.

Do zoznamu literatúry sa zaraďujú aj záverečné práce, ktoré sú dostupné v niektorom z internetových registrov a práce zverejnené v internetových časopisoch.

Zoznam literatúry sa zoradí abecedne podľa priezvisk autorov, viaceré práce jedného autora sa usporiadajú podľa rokov vydania, v rámci jedného roku v abecednom poradí rozlišovacích písmen malej abecedy, a to súhlasne s bibliografickou citáciou v texte príspevku. Obdobne sa zaraďujú aj záznamy v zozname internetových zdrojov a nepublikovaných prameňov.

Zápis každej položky v zozname začína zopakovaním citácie v tvare uvedenom v texte rukopisu, t. j. priezviskom citovaného autora a rokom vydania práce, alebo skratkou názvu pramennej edície, prípadne skratkou internetového zdroja. Za nimi nasleduje pomlčka a vlastný bibliografický záznam.

ZOZNAM LITERATÚRY

Bibliografický záznam – monografia

Začína skratkou krstného mena citovaného autora, jeho priezviskom a dvojbodkou. Potom sa uvedie názov citovaného diela, za ktorý sa dá bodka. Nasleduje miesto vydania v tvare a jazyku, ako je uvedené v tiráži. V prípade viacerých miest vydania sa ich názvy spájajú pomlčkou (*Praha – Bratislava*). Ak nie je uvedené miesto vydania, nahradí ho skratka *b. m. v.* (bez miesta vydania). Vydavateľ ani vydavateľstvo sa neuvádzajú. Za miestom vydania nasleduje rok vydania (už bez prípadného abecedného špecifikovania), stranový rozsah sa neuvádza. Záznam je ukončený bodkou.

Monografia – jeden autor

Hanuliak 2004 – M. Hanuliak: Veľkomoravské pohrebiská. Pochovávanie v 9. – 10. storočí na území Slovenska. Archaeologica Slovaca Monographiae. Studia 8. Nitra 2004.

Monografia – viacerí autori

Geisler/Kohoutek 2014 – M. Geisler/J. Kohoutek: Vysoké Pole-Klášťov. Inventár hromadných nálezů železných predmetů a shrnutí terénnych výzkumných sezon 2005 – 2007. Pravěk. Supplementum 28. Brno 2014.

Ak je citovaná edícia prameňov, uvedie sa skratka krstného mena a priezvisko ich zostavovateľa a v zátvorke sa v originálnom tvare napíše skratka: *zost.; ed.; Hrsg.; red.* a podobne, za zátvorkou nasleduje dvojbodka, napríklad: *J. Novák (zost.)*. V prípade, že zostavovateľ nie je uvedený, pokračuje sa úplným názvom citovanej práce.

VPNS 1987 – J. Novák (ed.): Významné praveké náleziská na Slovensku. Bratislava 1987.

PDJS 2014 – Pramene k dejinám južného Slovenska. Komárno 2014.

Ak je citované dielo viacväzkové, poradie väzku sa po medzierke píše za jeho názov arabským číslom a neoddeľuje sa bodkou.

Novák 1999 - J. Novák: Malá encyklopédia praveku Slovenska 2. Bratislava 1999.

Jednotlivé časti viacdielnej monografie sa identifikujú v pôvodnom číselnom tvare po bodke za názvom diela.

Novák 1995 - J. Novák: Hradiská v Turčianskej kotline. III. Martin 1995.

Uvádžanie edícií monografií nie je povinné. V prípade ich citovania sa uvedú pred miesto vydania v plnom znení. Poradové číslo sa napíše arabským číslom a od názvu sa oddeľuje medzerou.

Ak je citovaná len autorizovaná časť zostavovanej monografie, cituje sa ako v prípade zborníka.

Bibliografický záznam – zborník alebo zostavovaná monografia

Začína skratkou krstného mena citovaného autora, jeho priezviskom a dvojbodkou. Nasleduje názov citovanej práce, ukončený bodkou. Potom sa uvedie skratka „In:“. Za ňou nasleduje skratka krstného mena a priezvisko zostavovateľa a v zátvorke v originálnom tvare skratka: *zost.; eds.; Hrsg.; szerk.; red.* a podobne. Za nasledujúcou dvojbodkou sa napíše názov zborníka či zostavovanej monografie, bodka, miesto vydania, rok vydania, čiarka, stranový rozsah. Záznam sa ukončí bodkou.

V prípade, že zostavovateľ, editor či redaktor nie je uvedený, za skratkou In: sa pokračuje názvom citovaného zborníka alebo zostavovanej monografie.

Novák 1997a – J. Novák: *Sídliskové objekty z doby rímskej na Považí*. In: M. Nový (ed.): *Materiály z konferencie o dobe rímskej na Považí*. Trenčín 1997, 114 – 156.

Novák 1997b – J. Novák: *Záverečná fáza sídliska*. In: *Chronológia viacvrstvového sídliska v Trnave*. Nitra 1997, 123 – 149.

Bibliografický záznam – periodikum

Začína skratkou krstného mena citovaného autora, jeho priezviskom a dvojbodkou. Nasleduje názov citovanej práce, ukončený bodkou. Potom sa uvedie neskrátený názov citovaného periodika (výnimkou sú niektoré periodiká skracované nasledujúcim spôsobom: Archeologické výskumy a nálezy na Slovensku v roku = AVANS; Študijné zvesti Archeologického ústavu Slovenskej akadémie vied = Študijné zvesti AÚ SAV; Zborník Slovenského národného múzea = Zborník SNM). Za ním po medzere nasleduje ročník vyjadrený arabským číslom. V prípade dvojčísel sa uvedú oba ročníky spojené pomlčkou.

Ak sú jednotlivé čísla ročníka časopisu priebežne paginované, neuvádzajú sa. Ak je každé číslo stránkované od začiatku, jeho poradové číslo sa zapíše za lomku, nasledujúcu za číslom ročníka. Za týmto záznamom sa pokračuje čiarkou, rokom vydania (za rok vydania sa považuje vročenie daného zväzku periodika, nie rok jeho tlače), čiarkou a stranovým rozsahom. Záznam sa ukončí bodkou.

Periodikum – jeden autor

Novák 1985 – J. Novák: *Predbežná správa o prvej etape výskumu v Leviciach*. *Archeologické rozhledy* 37, 1985, 666 – 672.

Novák 1990 – J. Novák: *Záverečná etapa výskumu v Leviciach*. AVANS 1988, 1990, 300, 301.

Novák 1998 – 1999, v tlači – J. Novák: *Pedologické pomery na sídlisku v Leviciach*. *Slovenská archeológia* 46 – 47, 1998 – 1999, v tlači.

Periodikum – viacerí autori

Zábojník/Mitáš/Štubňa 2017 – J. Zábojník/V. Mitáš/J. Štubňa: *Krištáľový mnohosten z Čataja*. *K problematike nálezov z horského krištáľu v archeologických súvislostiach zo Slovenska a na susediacich územiach*. *Slovenská archeológia* 65, 2017, 343 – 376.

Bibliografický záznam – záverečná práca dostupná v niektorom z registrov

Bibliografický záznam záverečnej správy, ktorá sú voľne dostupná v príslušnom registri začína skratkou krstného mena citovaného autora, jeho priezviskom a dvojbodkou. Nasleduje názov citovanej práce, ukončený bodkou. Potom sa uvedie druh práce, inštitúcia-inštitúcie, v ktorých bola predložená v tvare použitom v citovanej práci a miesto vydania. Napokon sa uvedie dostupnosť s URL odkazom bez dátumu prístupu.

Bobek 2018 – P. Bobek: *Stredodunajská mohylová kultúra na Slovensku a jej význam pre vznik stredodunajských popolnicových polí*. *Dizertačná práca*. *Univerzita Komenského v Bratislave*. *Filozofická fakulta – Slovenská akadémia vied*. *Archeologický ústav v Nitre*. Nitra 2018. Dostupné na: <https://opac.crzp.sk/?fn=detailBiblioForm&sid=B91108598CC4B84B222316F148AB>

Bibliografický záznam – práca zverejnená v on-line časopise s DOI

Záznam sa vyhotoví obdobne ako pri tlačenom periodiku, na jeho konci sa v samostatnom riadku po návěsti „DOI:“ uvedie kompletná, neskrátená URL adresa.

Alt a i. 2014 – K. W. Alt/C. Knipper/D. Peters/W. Müller/A.-F. Maurer/I. Kollig/N. Nicklisch/Ch. Müller/S. Karimnia/G. Brandt/Ch. Roth/M. Rosner/B. Mende/B. R. Schöne/T. Vida/U. von Freeden: *Lombards on the Move – an Integrative study of the Migration Period Cemetery at Szólád, Hungary*. *PLoS One* 9/11, 2014, e110793.

DOI: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0110793>

Bibliografický záznam – práca zverejnená v on-line časopise bez uvedeného DOI

Záznam sa vyhotoví obdobne ako pri tlačnom periodiku. Po tomto zázname sa uvedie dostupnosť s URL odkazom bez dátumu prístupu.

Staneková 2019 – Z. Staneková: *Hroby bojovníkov vo Varíne? MÚZA. Elektronický poznávací časopis o histórii a krásach žilinského regiónu* 7, 2019, 12 – 15. Dostupné na: <https://pmza.sk/muza1-2019-1/muza1-2019-1.html>

ZOZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJOV

Z neautorizovaných zdrojov sa vytvorí skratka, v prípade autorizovaných zdrojov sa postupuje obdobne ako pri záznamoch tlačných prác. Súpis sa zoradí podľa abecedy.

Bibliografický záznam – neautorizovaný zdroj

V jednotlivých položkách sa za skratkou a pomlčkou uvádza kompletná URL adresa a dátum prístupu v hranatých zátvorkách.

https.neolit – <https://sk.wikipedia.org/wiki/Neolit> [8. 3. 2022]

Bibliografický záznam – autorizovaný zdroj

Pri tvorbe záznamu sa postupuje ako pri tlačných záznamoch, ak nie je zdroj datovaný, namiesto roku sa uvedie skratka „b. r. v.“ (bez roku vydania). Za týmto záznamom uvádza dostupnosť a kompletná URL adresa s dátumom prístupu v hranatých zátvorkách.

Vavák b. r. v. – J. Vavák: *Mohutná pevnosť v Malých Karpatoch*. Dostupné na: <http://www.archeologias.sk/slovania-a-velka-morava/clanok/article/mohutna-pevnost-v-malych-karpatoch.html> [9. 3. 2022]

ZOZNAM NEPUBLIKOVANÝCH PRAMEŇOV

Nepublikované pramene bývajú rôzneho druhu, napr. rukopisy uložené v archívoch, záverečné práce dostupné len v knižniciach inštitúcií, v ktorých boli obhájené, výskumné a nálezové správy. Princípy tvorby záznamov sú totožné s vyššie opísanými postupmi.

Bibliografický záznam – nepublikovaná záverečná práca (nedostupná v on-line registri)

Tvorí sa zhodne ako záznam dostupný, len sa neuvádza jeho URL adresa.

Rusnák 2009 – R. Rusnák: *Košice v stredoveku. Na podklade archeologických výskumov. Dizertačná práca. Archeologický ústav SAV. Košice 2009.*

Bibliografický záznam - výskumná správa, nálezová správa, výskumná dokumentácia a pod.

Prvá časť záznamu zodpovedá spôsobu tvorby záznamu monografie, t. j. uvedie sa autor, názov práce, miesto a rok vyhotovenia. V druhej časti záznamu sa uvádza druh dokumentu a ak má, jeho archívne číslo, na záver miesto uloženia.

Budinský-Krička 1954 – V. Budinský-Krička: *Kapušany. Poloha Pravý strmý breh Sekčova (severovýchodne od mosta)*. Košice 1954. *Výskumná správa 164/54. Dokumentácia AÚ SAV.*

Malec 2020 – J. Malec: *NKP Hrad Beckov – obnova tzv. prachárne a pece. Trenčín 2020. Výskumná správa 27/2020. KPÚ Trenčín.*

Zachar a i. 2014 – J. Zachar/M. Třetinová/V. Kúrová/M. Miscinaiová/T. Račko: *Trenčín-Opatová, poloha „Veľká Skalka“*. *Obnova kláštora na Veľkej Skalke. Vrútky 2014. Výskumná dokumentácia z archeologického výskumu. KPÚ Trenčín.*

Forma zápisu záznamov je vo všetkých publikáciách vydávaných Archeologickým ústavom SAV jednotná. Štýl písma, jeho rez a veľkosť sú variabilné, jednotné musia byť však v rámci jednej publikácie.

II. ILUSTRÁCIE

Každá ilustrácia tvorí samostatnú jednotku príloh rukopisu. Má nezastupiteľnú vedecko-informačnú aj formálno-estetickú hodnotu. Ilustrácie rozdeľujeme na textové a grafické.

Tabely

Tabela je slovná (alfabetická), číselná (numerická) alebo slovno-číselná (alfanumerická) zostava údajov usporiadaných do riadkov a stĺpcov. Každá autorom odovzdaná tabela musí predstavovať označený nezameniteľný súbor. Každá tabela pozostáva z určitého počtu stĺpcov a riadkov. Tvoria sieť buniek obsahujúcich i neobsahujúcich údaje. Záznamy v záhlaví, prvom riadku tabely začínajú veľkým písmenom.

Príklad:

Hrob	Šírka [cm]	Dĺžka [cm]	Hĺbka [cm]	Prílohy
1/95	63	124	68	
2/95	80	210	145	x
3/95	75	187	102	x
4/95	–	–	65	
5/95	70	160	110	x

Alfabetické tabely môžu byť odovzdané buď v tabuľkovom procesore, alebo v textovom editore, alfanumerické a numerické výlučne v tabuľkovom procesore.

Grafické ilustrácie

Opakujeme, že redakcia neprijíma ilustrácie vnorené do textového editora.

Kvalita originálnej ilustrácie sa riadi tým, či sa pri reprodukcii bude zmenšovať, zväčšovať, alebo ostane v pôvodnej veľkosti. Tomuto zámeru sa pri jej tvorbe podriaďuje hrúbka čiar, veľkosť číslíc a písmen, hustota šrafovania a rastrov. Kresby sa robia sýtym čiernym tušom, šedé čiary sa pri reprodukcii taktiež čiastočne alebo úplne stratia. Skeny ilustrácií sa kvalitou musia rovnať kvalite kresbových predlôh. Je potrebné, aby fotografie boli ostré a kontrastné, bez známok kompresie.

Formát ilustrácií vychádza z formátu konkrétnej publikácie. Použitie nadrozmerných ilustrácií, tzv. skladačiek, treba vopred konzultovať s redakciou. V našich podmienkach sa najčastejšie používa formát publikácií orezaný DIN A4, so zrkadlom s rozmermi 162 x 237 mm vrátane popisku. Pre popisok pod ilustráciu sa vynecháva priestor v závislosti od dĺžky textu pri výške riadka 8 mm.

Kresby alebo fotografie vložené do ilustrácie musia mať od kontúry, rámečka okraj vzdialený aspoň 5 mm. V prípade, že ilustrácia nie je orámovaná, jej súčasti sa vkladajú tak, aby sa kontúry zobrazených objektov umiestnených na obvode ilustrácie kryli s rozmerom zrkadla.

Ak je súčasťou ilustrácie viac grafických mierok, ich priradenie k jednotlivým objektom ilustrácie musí byť jednoznačné. Obvykle sa označia písmenami malej abecedy. Textové mierky sa nepoužívajú.

Objekty ilustrácie sa očísľujú vzostupne zľava doprava a zhora dole. Čísla a písmená v ilustráciách redakcia upraví do výslednej podoby, odporúčame používať bezpätkové (bezserifové) písmo Arial. Mapy je vhodné odovzdávať vyplnené a spolu s nimi aj slepé.

Každá ilustrácia sa odovzdáva ako samostatný súbor. V závislosti od druhu sa ilustrácie môžu vyhotoviť buď ako vektorové obrázky, alebo ako obrázky rastrové. Častá je aj kombinácia rastrového s vektorovým obrázkom. V prípade možnosti výberu sa kvôli udržaniu najvyššej možnej kvality reprodukcie uprednostňujú vektorové obrázky.

Pri snímaní obrázkov skenerom sa dodržia stanovené postupy. Pri skenovaní sa zadajú rozmery obrázku zhodné s konečným, výstupným rozmerom ilustrácie a zároveň sa stanoví aj hustota rozlíšenia podľa povahy skenovanej predlohy:

- čiernobiele kresby sa snímajú ako čiernobiele 1 bitové obrázky s hustotou rozlíšenia 600 dpi;

- čiernobiele kresby s vloženými sivými rastrami sa snímajú ako 8 bitové obrázky v šedej škále s hustotou rozlíšenia 600 dpi;
- fotografie sa snímajú ako 8 bitové obrázky v stupňoch šedej, alebo plnofarebné, najmenej 24 bitové s hustotou rozlíšenia 300 dpi;
- fotografie snímané digitálnym fotoaparátom je potrebné pred úpravou uložiť do bezstratového formátu, napríklad TIF.

Ak sa uvedený postup nedodrží a rozmery ilustrácie alebo hustota zobrazenia sa dodatočne prispôsobujú, pri spracovaní dochádza k strate kvality obrázku. Technicky nevyhovujúce podklady redakcia nemôže akceptovať, napríklad ilustrácie znehodnotené kompresiou JPG.

Diagramy vyhotovené v tabuľkových procesoroch, ako je napríklad MS Excel, sa odovzdávajú každý ako zvláštny súbor spolu so zdrojovou tabelou dát, napr. *Novák_obr_7.xlsx*. **Bez zdrojových dát redakcia diagramy neprijíma.**

III. AUTORSKÁ KOREKTÚRA

V súčasnosti redakcia predkladá text na autorskú korektúru vo formáte PDF. Autor vyznačí požadovanú úpravu niektorým z bežne dostupných nástrojov. V korektúre sa už nerobia také úpravy textu, ktoré by viedli k zmenám rozsahu odsekov.

Ak autor nevráti korektúru v určenom termíne, redakcia nie je povinná ju akceptovať.